

Рачо Стоянов и „Червено и кафяво“ на Иван Радоев, двете други пиеси в кубинското издание, сред които и Димовата „Почивка в Арко Ирис“ не се появяват.

Дали може да се говори за някоя негативна компенсация – присъствието на Димов в испаноговорящия „кубински канон“ е вече гарантирано от неговия роман „Тютюн“? И така, заради лошите критики и по-рядкото присъствие в издадените различни варианти сборници с български разкази още през тези години – от началото на 80-те години на ХХ век, Димов отпада от „кубинския канон“. А само след няколко години ще отпадне и самият този „канон“.

V.

В заключение

Можем да се опитаме да определим мястото на Димитър Димов (1909-1966) в испаноезичната рецепция на българската литература и във връзка с живота му:

1. Съвременната рецепция на българската литература започва, докато Димов още е в Мадрид през 1944 г. с *българските* разкази на Елин Пелин в превод, и по инициатива, на *българина* Тодор Нейков. Той установява свой избор върху *класичността* на съответните автори и изричната *представителност* на българщината – затова и Димов, тогава начинаещ писател, не влиза в „Нейковия канон“.

2. По образец на съветското и китайското „специално издателство за чужди езици“ през 50-те и 60-те години на ХХ век в Народна република България се превеждат и издават сборници с разкази на разни чужди езици, в това число – и на испански. Димитър Димов и в тях не успява да бъде представен.

Така стоят обстоятелствата и докато Димов става председател на Съюза на българските писатели от пролетта на 1964 г. и като такъв умира през 1966 г. – тази година се появява на испански в София, в издание на „Editorial de Libros en Lenguas Extranjeras“, преводът на най-високо ценения му роман, „Тютюн“, с предговор на Яко Молхов, в том от хиляда страници. Към днешна дата не можем да установим дали „Tabaco“ е